

LUOTTAMUS LIIKUNNAN JA URHEILUN VERKOSTOIHIN VALTIONOHJAUKSESSA

Esittäjä: Kati Lehtonen

Kirjoittajat: Lehtonen, Kati (1); Stenvall, Jari (2)

Taustayhteisö(t): 1) LIKES-tutkimuskeskus, 2) Tampereen yliopisto, Johtamiskorkeakoulu

TAUSTA:

2010-luvulla suomalainen liikunta- ja urheilujärjestelmä on siirtynyt organisaatiokeskeisestä toimintamallista ohjelmien ja verkostojen aikakauteen. Valtion liikuntahallinto on alkanut myös rahoittaa yhä enemmän verkostoja aikaansaavia valtakunnallisia liikunnan edistämishoelmia. Liikunnan ja urheilun tekemisen ja toteuttamisen hallinnolliset rajat ovat toisaalta pirstoutuneet niin valtakunnallisella, alueellisella kuin paikallisellakin tasolla, mutta toisaalta järjestelmässä elää vielä joiltakin osin ajatus keskitetyistä rakenteista. Liikunta- ja urheilujärjestelmän monet peräkkäiset tai samanaikaiset uudistukset, johtamisen ja päätöksenteon päällekkäiset rakenteet sekä uudenlaiset toimintaympäristöt ovat monimutkaistaneet niin päätöksentekoa kuin ohjauksjärjestelmiä. Tämä vaatii julkisjohtamiselta näkökulman laajentamista kohti ilmiöitä sekä luottamuksen hyödyntämistä osana valtionohjausta ja julkisjohtamista. Tässä tutkimuksessa kysytäänkin, miten luottamus ilmenee liikunnan ja urheilun verkostojen valtionohjauksessa?

AINEISTO JA MENETELMÄT:

Tutkimuksen käytettiin kahta tapausesimerkkiä, joiden toiminnassa verkostot ovat merkittäviä toimintatapoja: Liikkuva koulu -ohjelma ja Olympiakomitea. Tutkimuksen aineisto koostui liikuntajärjestöjen, OKM:n liikunnan vastualueen, OK:n ja Liikkuva koulu – ohjelman edustajille tehdyistä teemahaastatteluilta (n=18) ja valtionavustusta saaville valtakunnallisille ja alueellisille liikuntajärjestöille tehdystä sähköisestä kyselystä (n=129). Kyselyn vastausprosentti oli 62. Aineisto kerättiin kaksivaiheisesti monimenetelmällisyyttä hyödyntäen. Ensin toteutetun haastatteluaineiston keruun jälkeen toteutetussa kyselyssä painotettiin haastattelujen tuloksiin liittyviä teema-alueita. Kysely sisälsi väittämiä verkostojen toiminnasta, osallistumisesta ja verkostoluottamuksesta. Haastatteluaineiston analysoinnissa käytettiin laadullista sisällönanalyysia. Kyselyn tulokset ovat tässä tutkimuksessa haastatteluaineistoa täydentävää ja niistä esitetään kysymyskohtaiset keskiarvot.

KESKEISET TULOKSET:

Verkostotoiminta on haastatteluiden perusteella verkostoissa vahvasti henkilösidonnaista ja henkilösuhteisiin perustuvaa. Tämän lisäksi verkostotoiminnan keskeinen perusta on näiden henkilösuhteiden kautta syntyvä luottamus, ei organisaatioiden tai instituutioiden välinen luottamus. Tulokset saavat vahvistusta kyselystä. Henkilökohtaisen luottamuksen ja tuntemisen merkitystä kysyttiin asteikolla 1-5 (1=ei ollenkaan tärkeä, 5=erittäin tärkeä). Vastausten keskiarvot olivat 3,9 ja 4,1.

Valtionohjaus ei tällä hetkellä tue verkostomaista toimintatapaa. Myös valtionohjaukseen liittyvät prosessit ovat pysyneet muuttumattomina, joka heikentää julkishallintoa ja -johtamista kohtaan koettua luottamusta.

JOHTOPÄÄTÖKSET JA SOVELLETTAVUUS:

Vahvat henkilösuhteet ja henkilösuhteisiin perustuva luottamus voivat heikentää koko toimialan kehittymistä, jos toistuvasti halutaan toimia ennalta tuttujen toimijoiden kanssa. Vaikuttavamman valtionohjauksen saavuttamiseksi on keskityttävä sellaisiin luottamusta lisääviin ohjauksen ja verkostotoiminnan toimintatapoihin, prosesseihin ja mekanismeihin, jotka ylittävät henkilösuhteet ja ovat läpinäkyviä, uudistuvia ja tasapuolisia.